

UTICAJ KLIMATSKIH PROMENA NA POSLOVANJE OSIGURAVAJUĆIH DRUŠTAVA

Kako pojačati otpornost na klimatske rizike?

Sve izraženije posledice prirodnih katastrofa izazvanih klimatskim promenama po svakodnevni život i poslovanje uzrokuju pojačani interes za osiguranje od mogućih šteta, ali i povećane rizike za poslovanje osiguravajućih kuća. Iako ima izvesnih pomaka u naporima privrede i država da umanje pretnje koje donose klimatske promene, naša istraživanja na tržištu ukazuju da većina osiguravajućih kuća mora dodatno da razvija svoje strategije, poslovne modele i alate, kako bi mogle sa sigurnošću da tvrde da su sposobne da prepoznaju i odgovarajuće upravljaju klimatskim rizicima.

*Piše: Nikola Đenić**

Prošle godine, usled prirodnih katastrofa širom sveta živote je izgubilo više od 10.000 ljudi, nekoliko miliona njih je ostalo bez svojih domova, a ekonomska šteta je dostigla 160 milijardi dolara. Izveštaji za 2018. godinu ujedno pokazuju da je čak 95 odsto prirodnih katastrofa u svetu bilo direktno izazvano ekstremnim vremenskim nepogodama.

Istraživanja stručnjaka skreću pažnju da prethodna godina, na žalost, nije izuzetak već deo negativnog trenda, koji će se zbog sve izraženijih pogoršanja klime nastaviti i u budućnosti. Nedavni izveštaj Međunarodnog panela za klimatske promene upozorava na drastične negativne uticaje na ljude, ekonomiju i ekosiste-

me zbog globalnog zagrevanja i povećanja temperature za više od 1,5 °C u odnosu na period pre industrijskog razvoja. Svetski ekonomski forum u svom ovogodišnjem „Globalnom istraživanju o rizicima“ identifikuje kao tri najveće pretnje upravo ekstremne vremenske nepogode, neuspeh u pogledu smanjenja posledica klimatskih promena i prilagođavanja na njih i dalje posledice prirodnih katastrofa.

Budući da klimatske promene sve negativnije utiču na svakodnevni život i na poslovanje, raste i zabrinutost u najširoj javnosti, kao i u različitim industrijama koje trpe gubitke zbog iznenadnih i učestalih vremenskih nepogoda. Iz tih razloga, povećava se i interesovanje za osiguranje od šteta

nastalih zbog prirodnih katastrofa, ali raste i rizik po poslovanje samih osiguravajućih kuća shodno srednjoročnim i dugoročnim prognozama o novim pretnjama koje će proizvesti dalje pogoršanje vremenskih uslova.

Neizvesnost za osiguravajuće kompanije se dodatno usložnjava zbog činjenice da za razliku od većine drugih rizika, klimatske promene izazivaju brojni uzroci, a posledice su izrazito široke i dugoročne pri čemu se nameću troškovi budućim generacijama, jer sadašnje nisu dovoljno motivisane i direktno podstaknute da ih umanje.

Tri grupe rizika

Premda su rizici od klimatskih promena višestruki, oni se mogu svrstati u tri grupe. Prva obuhvata fizičke pretnje od ekstremnih klimatskih nepogoda kao što su oluje, obilne kiše, poplave, suše i posledično izazvani šumski požari, te toplotni talasi. Teško je predvideti promenu intenziteta, učestalost i koncentraciju ovih događaja, pa time i potencijalne posledice, uključujući i direktne materijalne gubitke. Pored toga, osiguravajuće kuće nastoje da procene i moguću indirektnu štetu, kroz poremećaje u ekonomskom lancu vrednosti.

Druga grupa se odnosi na takozvane tranzicione rizike, odnosno na nepoznanice kako će se odvijati prelazak na ekonomiju sa niskim emisijama ugljen dioksida, a što zavisi od efekata javnih politika, regulative, stepena razvoja i primene „zelenih“ tehnologija, ali i od daljih temperaturnih promena. S obzirom na kompleksnost faktora koji utiču na mogući ishod, ove rizike je još teže izmeriti i vrednovati. Otežavajuća okolnost je i spor napredak u tranziciji, što može proizvesti negativne reakcije i nepravilnosti u daljem toku ka uspostavljanju ekonomije koja će biti više prilagođena novim klimatskim okolnostima i uzrokovati znatno manju štetu po životnu sredinu.

Treća grupa rizika se odnosi na pitanje odgovornosti. Prema najno-

vijim podacima, u svetu je u 25 zemalja podneto blizu 1.000 tužbi po osnovu šteta nastalih usled posledica aktivnosti koje dalje negativno utiču na klimatske promene. Primera radi, savezna država Roud Ajland u SAD je podnela tužbu protiv 21 kompanije, za koje tvrdi da su svojim poslovanjem svesno ugrozile životnu sredinu i da nisu pravovremeno i odgovarajuće obavestile građane o rizicima koje uzrokuju njihovi proizvodi. Ove tužbe za namerno nesavesno ponašanje dodatno povećavaju zabrinutost među osiguravajućim kućama.

Praksa pokazuje da usled pobrojanih rizika, pojedine osiguravajuće kuće pretrpe trostruki gubitak: povećanje zahteva za osiguranje od odgovornosti direktora ili službenika usled neodgovarajućeg upravljanja, prilagođavanja ili obelodanjivanja klimatskih rizika; pad vrednosti kapitala ako postoje investicije u ove kompanije; i tužbe koje podnose osiguranici koji smatraju da njihov osiguravač nije ispunio svoje fiducijarne obaveze kako bi obezbedio takvu strukturu kapitala koja će biti otpornija na posledice klimatskih promena.

Inicijative za umanjeње nesigurnosti

Iako su izazovi veliki, dobra vest je da postoji niz inicijativa koje imaju zajednički cilj da se unapredi svest i pronađu najbolji odgovori na sve brojnije rizike od posledica klimatskih promena.

Jedna od takvih inicijativa je Forum o razvoju osiguranja, javno-privatno partnerstvo koje predvodi osiguravajuća industrija. Forum čini ogromne iskorake prema efikasnijem korišćenju osiguranja i boljem upravljanju rizicima, kako bi se delotvornije zaštitili ljudi, zajednice, privreda i javne ustanove koji su oštećeni u katastrofama i ekonomskim slomovima usled klimatskih promena.

Neke od preduzetih inicijativa se posebno zalažu za ekološke i socijalne aspekte upravljanja rizicima, kao što je „Inicijativa za održivo osigura-

nje“ u okviru programa Ujedinjenih nacija za životnu sredinu. Proklamovani principi su usredsređeni na jačanje otpornosti na klimatske promene, što uključuje i napore osiguravajućih kuća da razviju alate novije generacije za procenu budućih rizika, kako bi bolje razumele uticaj klimatskih promena na njihovo poslovanje.

Još jedan pozitivan primer je delovanje grupe zainteresovanih strana „InsuResilience Global Partnership for Climate and Disaster Risk Finance and Insurance Solutions“, koja ima za cilj da ojača otpornost zemalja u razvoju i da zaštiti živote ljudi i njihovu imovinu od posledica prirodnih katastrofa.

Iako ima izvesnih pomaka u naporima privrede i država da umanje pret-

nje koje donose klimatske promene, naša istraživanja na tržištu ukazuju da većina osiguravajućih kuća mora dodatno da razvija svoje strategije, poslovne modele i alate, kako bi mogle sa sigurnošću da tvrde da su sposobne da prepoznaju i odgovarajuće upravljaju klimatskim rizicima.

U Srbiji i našem regionu, kao i u svetu, sve su učestalije ogromne štete zbog posledica klimatskih promena. To iziskuje još značajnije udruženo delovanje osiguravajućih kompanija, predstavnika države i lokalnih samouprava da bi se na što efikasniji način upravljalo ovim rizikom. ●

**Autor je partner u odeljenju
Finansijske institucije
i usluge, KPMG Srbija*